

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Modernizacja szkół i szkolnictwa wyższego

(2018/C 164/05)

Sprawozdawca:	Csaba BORBOLY (RO/EPL), przewodniczący rady okręgu Harghita
Dokumenty źródłowe:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący odnowionego programu UE dla szkolnictwa wyższego
	COM(2017) 247 final
	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Rozwój szkół i doskonały poziom nauczania warunkiem dobrego startu życiowego”
	COM(2017) 248 final
	Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów
	COM(2017) 249 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Motyw 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Zatrudnialność absolwentów opuszczających placówki kształcenia i szkolenia stanowi problem w wielu państwach członkowskich, w szczególności ze względu na to, że wskaźnik zatrudnienia niedawnych absolwentów szkół wyższych w UE nie powrócił w pełni do normalnego poziomu po kryzysie finansowym z 2008 r. i że sytuacja w zakresie zatrudnienia absolwentów programów kształcenia i szkolenia zawodowego różni się w poszczególnych państwach członkowskich.	Zatrudnialność absolwentów opuszczających placówki kształcenia i szkolenia stanowi problem w wielu państwach członkowskich, w szczególności ze względu na to, że wskaźnik zatrudnienia niedawnych absolwentów szkół wyższych w UE nie powrócił w pełni do normalnego poziomu po kryzysie finansowym z 2008 r. i że sytuacja w zakresie zatrudnienia absolwentów programów kształcenia i szkolenia zawodowego różni się w poszczególnych państwach członkowskich i regionach, a często także w zależności od położenia geograficznego. Pod uwagę należy wziąć również szczególną sytuację regionów najbardziej oddalonych z uwagi na to, że odnotowywana w nich stopa bezrobocia jest jedną z najwyższych w Europie.

Uzasadnienie

Oprócz różnic występujących między państwami członkowskimi istotne jest również uwzględnienie różnic regionalnych.

Poprawka 2

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Motyw 6

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Mimo że wiele państw członkowskich opracowuje obecnie systemy monitorowania, wymiana wiedzy, dobrych praktyk i wzajemne uczenie się mają ograniczony charakter.	Mimo że wiele państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych opracowuje obecnie systemy monitorowania, wymiana wiedzy, dobrych praktyk i wzajemne uczenie się mają ograniczony charakter.

Uzasadnienie

Nie tylko państwa członkowskie opracowują systemy monitorowania; również niektóre władze lokalne i regionalne działają na rzecz zatrudnienia w danej strefie czy regionie.

Poprawka 3

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Motyw 9

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
Państwa członkowskie wezwały do podjęcia działań na szczeblu unijnym, mających na celu poprawę przepływu informacji na temat zatrudnialności absolwentów, niedopasowania umiejętności i potrzeb rynku pracy. W szczególności we wspólnym sprawozdaniu Rady i Komisji z 2015 r. z wdrażania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) zaproponowano wspieranie dostosowania szkolnictwa wyższego do potrzeb rynku pracy i społeczeństwa, w tym dzięki lepszej analizie danych i przewidywaniu zapotrzebowania na rynku pracy i sytuacji w zakresie zatrudnienia, na przykład przez monitorowanie losów zawodowych absolwentów.	Państwa członkowskie wezwały do podjęcia działań na szczeblu unijnym, mających na celu poprawę przepływu informacji na temat zatrudnialności absolwentów, niedopasowania umiejętności i potrzeb rynku pracy na możliwie najwyższym poziomie dezagregacji . W szczególności we wspólnym sprawozdaniu Rady i Komisji z 2015 r. z wdrażania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) zaproponowano wspieranie dostosowania szkolnictwa wyższego do potrzeb rynku pracy i społeczeństwa, w tym dzięki lepszej analizie danych i przewidywaniu zapotrzebowania na rynku pracy i sytuacji w zakresie zatrudnienia, na przykład przez monitorowanie losów zawodowych absolwentów.

Uzasadnienie

Możliwie najwyższy poziom dezagregacji pozwoliłby kształtować lepiej dostosowaną politykę zgodną ze zidentyfikowanymi potrzebami.

Poprawka 4

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Motyw 10

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Państwa członkowskie zobowiązały się również do zapewnienia ciągłego przepływu informacji i obiegu informacji zwrotnych w konkluzjach z Rygi z 2015 r. w sprawie nowego zestawu średnioterminowych rezultatów w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2015–2020, poprzez działania takie jak wykorzystywanie danych dotyczących zatrudnialności absolwentów placówek kształcenia i szkolenia zawodowego oraz łączenie danych dotyczących uczenia się, wchodzenia na rynek pracy i przebiegu kariery, rozwijanie potencjału podmiotów działających na szczeblu krajowym, tak aby wykorzystywały one dane dotyczące absolwentów w celu dostosowania programów nauczania, profili zawodowych i opisu kwalifikacji w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego do nowych wymagań gospodarczych i technicznych.</p>	<p>Państwa członkowskie zobowiązały się również do zapewnienia ciągłego przepływu informacji i obiegu informacji zwrotnych w konkluzjach z Rygi z 2015 r. w sprawie nowego zestawu średnioterminowych rezultatów w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego na lata 2015–2020, poprzez działania takie jak wykorzystywanie danych dotyczących zatrudnialności absolwentów placówek kształcenia i szkolenia zawodowego oraz łączenie danych dotyczących uczenia się, wchodzenia na rynek pracy i przebiegu kariery, rozwijanie potencjału podmiotów działających na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, tak aby wykorzystywały one dane dotyczące absolwentów w celu dostosowania programów nauczania, profili zawodowych i opisu kwalifikacji w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego do nowych wymagań gospodarczych i technicznych.</p>

Uzasadnienie

Podmioty lokalne i regionalne również odgrywają obecnie ważną rolę w zakresie edukacji i rynku pracy.

Poprawka 5

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Punkt 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>a) gromadzenie odpowiednich danych administracyjnych z baz danych dotyczących kształcenia, podatków i ubezpieczeń społecznych;</p>	<p>a) gromadzenie odpowiednich danych administracyjnych z baz danych dotyczących kształcenia, podatków i ubezpieczeń społecznych, przy zapewnieniu, by nie spowodowało to jednak dodatkowych kosztów dla władz lokalnych lub regionalnych;</p>

Uzasadnienie

Nowe obciążenia administracyjne spowodowane przez to działanie nie powinny pociągać za sobą dodatkowych potrzeb budżetowych wykraczających poza to, co jest konieczne do osiągnięcia zamierzonych rezultatów.

Poprawka 6

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Punkt 1

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>c) możliwości kojarzenia przez organy krajowe zanonimizowanych danych z różnych źródeł w celu uzyskania pełnego obrazu wyników absolwentów;</p>	<p>c) możliwości kojarzenia przez organy krajowe, w granicach krajów oraz ponad nimi, zanonimizowanych danych z różnych źródeł w celu uzyskania pełnego obrazu wyników absolwentów;</p>

Uzasadnienie

Biorąc pod uwagę coraz większą mobilność w celach edukacyjnych, uzyskanie pełnego obrazu wyników absolwentów wymaga dostępu do danych wykraczających poza terytorium jednego państwa członkowskiego.

Poprawka 7

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Punkt 2

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>gromadziły dane obejmujące:</p> <p>a) następujące dane ilościowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) informacje społeczno-biograficzne i społeczno-gospodarcze; ii) intensywność studiów; iii) metodę studiów; iv) kwalifikacje; v) uzyskane oceny; vi) dziedzinę studiów; vii) przejście do zatrudnienia lub dalszego kształcenia i szkolenia; viii) dochody; ix) rodzaj umowy; x) status zatrudnienia; xi) zawód, status zawodowy lub działalność zawodową; xii) mobilność geograficzną lub sektorową; <p>b) następujące dane jakościowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) adekwatność kierunku studiów do zatrudnienia; ii) uczestnictwo w wolontariacie lub aktywności obywatelskiej; iii) rozwój kariery i satysfakcję zawodową; iv) postrzeganie jakości i adekwatności posiadanego wykształcenia i szkolenia; 	<p>gromadziły na możliwie najwyższym poziomie dezagregacji dane obejmujące:</p> <p>a) następujące dane ilościowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) informacje społeczno-biograficzne i społeczno-gospodarcze; ii) intensywność studiów; iii) metodę studiów; iv) kwalifikacje; v) uzyskane oceny; vi) dziedzinę studiów; vii) przejście do zatrudnienia lub dalszego kształcenia i szkolenia; viii) dochody; ix) rodzaj umowy; x) status zatrudnienia; xi) zawód, status zawodowy lub działalność zawodową; xii) mobilność geograficzną lub sektorową; <p>b) następujące dane jakościowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) adekwatność kierunku studiów do zatrudnienia; ii) uczestnictwo w wolontariacie lub aktywności obywatelskiej; iii) rozwój kariery i satysfakcję zawodową; iv) postrzeganie jakości i adekwatności posiadanego wykształcenia i szkolenia;

Uzasadnienie

Możliwie najwyższy poziom dezagregacji umożliwiłby lepsze poznanie problemów, którym należy sprostać.

Poprawka 8

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Punkt 3

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>Badania longitudinalne wśród absolwentów</p> <p>3. zachęcały do wysokiego stopnia reprezentatywnego i ciągłego uczestnictwa w longitudinalnych badaniach wśród absolwentów, w tym poprzez monitorowanie losów absolwentów, którzy wyemigrowali w celach kształcenia i szkolenia lub po ukończeniu kształcenia i szkolenia;</p>	<p>Badania longitudinalne wśród absolwentów</p> <p>3. zachęcały do wysokiego stopnia reprezentatywnego i ciągłego uczestnictwa w longitudinalnych badaniach wśród absolwentów, w tym poprzez monitorowanie losów absolwentów, którzy wyemigrowali w celach kształcenia i szkolenia lub po ukończeniu kształcenia i szkolenia, oraz absolwentów, którzy powrócili po ukończeniu studiów wyższych lub kształcenia i szkolenia zawodowego w innym państwie członkowskim bądź jakimkolwiek państwie trzecim, zwłaszcza graniczącym z UE;</p>

Uzasadnienie

Na coraz bardziej połączonym rynku pracy w UE i w kontekście wysokiej mobilności wśród osób uczących się – w systemach edukacyjnych wszystkich państw członkowskich dąży się do poprawy nabywania umiejętności i zwiększenia możliwości zatrudniania absolwentów. W tym sensie monitorowanie losów absolwentów musi przekraczać granice krajów.

Poprawka 9

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Punkt 5

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>e) przyczyniania się do kształtowania polityki na szczeblu krajowym i unijnym;</p>	<p>e) przyczyniania się do kształtowania polityki na szczeblu krajowym, regionalnym, lokalnym i unijnym;</p>

Uzasadnienie

Władze lokalne i regionalne są istotnymi podmiotami w dziedzinie edukacji i w zakresie interwencji na rynku pracy.

Poprawka 10

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Punkt 9

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>wspierała w stosownych przypadkach budowanie potencjału w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego niezbędnego do ustanowienia systemów monitorowania losów absolwentów w oparciu o dobre praktyki ustalone dzięki kompleksowemu porównaniu poszczególnych państw członkowskich, a także ułatwiała współpracę różnych organów, organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz poradnictwa zawodowego w odniesieniu do wykorzystywania danych dotyczących monitorowania losów absolwentów;</p>	<p>wspierała w stosownych przypadkach budowanie potencjału w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego niezbędnego do ustanowienia systemów monitorowania losów absolwentów w oparciu o dobre praktyki ustalone dzięki kompleksowemu porównaniu poszczególnych państw członkowskich w ich wymiarze krajowym, regionalnym i/lub lokalnym, a także ułatwiała współpracę różnych organów, organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz poradnictwa zawodowego w odniesieniu do wykorzystywania danych dotyczących monitorowania losów absolwentów;</p>

Uzasadnienie

Trzeba uznać rolę różnych władz każdego państwa członkowskiego.

Poprawka 11

Wniosek dotyczący zalecenia Rady dotyczącego monitorowania losów absolwentów

Punkt 11

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
<p>dopilnowała, by zgromadzone dane i powiązane analizy były udostępniane państwom członkowskim i zainteresowanym podmiotom, w tym za pośrednictwem istniejących unijnych narzędzi internetowych;</p>	<p>dopilnowała, by zgromadzone dane i powiązane analizy były udostępniane państwom członkowskim i władzom lokalnym i regionalnym, lecz również zainteresowanym podmiotom, o ile z jednej strony zapewniona zostanie ochrona danych osobowych, a z drugiej, ogólny interes lub cele związane z badaniami lub planowaniem strategicznym uzasadniają zapewnienie takiego dostępu, w tym za pośrednictwem istniejących unijnych narzędzi internetowych;</p>

Uzasadnienie

O ile oczywiste jest, że należy gwarantować taki dostęp dla władz lokalnych i regionalnych, należy go ograniczać w przypadku zainteresowanych stron w zależności od tego, w jakim celu takie dane miałyby zostać wykorzystane.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Uważa wniosek Komisji w sprawie zalecenia Rady za pożądany, lecz nieśmiały pierwszy krok w kwestii europejskiej współpracy, uznając, że dostępność informacji porównawczych na temat zatrudnienia bądź braku zatrudnienia wśród absolwentów na terenie UE ma kluczowe znaczenie w kontekście rozwiązania m.in. problemu drenażu mózgow w obrębie regionów europejskich i między nimi. Taka dostępność danych umożliwiłaby także Komisji sformułowanie jednolitych zaleceń politycznych w ramach kompleksowego podejścia.

2. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja w dalszym ciągu zwraca szczególną uwagę na zagadnienia związane z rozwojem sytuacji w dziedzinie edukacji. Jest to bowiem historyczny dorobek Europy, który stanowi jeden z najważniejszych czynników konkurencyjności państw członkowskich i regionów, równości szans, mobilności społecznej i obywatelstwa europejskiego.

3. Oferuje wsparcie Komisji Europejskiej w ramach procesu, który przy pełnym uznaniu odpowiedzialności państw członkowskich za treść nauczania i organizację systemów kształcenia może mieć na celu zwiększenie kompatybilności i interoperacyjności różnych europejskich systemów kształcenia, szkolenia i szkolnictwa wyższego. W związku z tym uważa, że proponowane działania w obecnej formie wydają się nie wzbudzać zastrzeżeń pod względem pomocniczości, i podkreśla wagę respektowania zasady proporcjonalności w celu zadbania o to, by nie nakładano żadnych nowych obciążeń finansowych czy administracyjnych.

4. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska stwierdza w swoim komunikacie, iż faktyczne zapewnienie wszystkim młodym ludziom możliwości zdobycia pełnego zakresu kluczowych kompetencji stanowiłoby ważny krok na drodze do równości szans wszystkich obywateli UE, powtarzając tym samym wniosek sformułowany po raz pierwszy w opinii KR-u „Europejska współpraca w dziedzinie młodzieży (2010–2018)”.

5. Podkreśla, że dostęp do możliwości kształcenia nie może zależeć od dochodu rodziny ani od pochodzenia czy języka ojczystego ucznia i że europejskie systemy oświaty i szkolnictwa wyższego powinny opierać się na zasadzie równości, co pozwoliłoby wszystkim obywatelom UE wykorzystać ich potencjał. Przyjmuje z zadowoleniem kierunek obrany przez Komisję, która uznaje znaczenie zwiększenia inwestycji w kształcenie i szkolenie, między innymi w celu zaradzenia zbyt wczesnemu kończeniu nauki w szkole lub na uniwersytecie, tak by władze lokalne i regionalne mogły zagwarantować powszechne prawo do nauki, eliminując przeszkody utrudniające wybór ścieżek kształcenia, a przede wszystkim uczęszczanie do instytucji kształcenia.

6. Zauważa, że koncepcja uczelni obywatelskiej jest możliwa tylko pod warunkiem że Unia i państwa członkowskie faktycznie będą konsultowały się w odpowiedni sposób z władzami lokalnymi i regionalnymi przy opracowywaniu polityki w zakresie szkolnictwa wyższego. Zwraca się do Komisji Europejskiej, by reaktywowała proces boloński i podjęła odpowiednie działania w niektórych obszarach, zwłaszcza w zakresie szybkiego, a wręcz automatycznego uznawania i równoważności dyplomów i kwalifikacji zawodowych, w tym tytułów doktora nauk i innych stopni naukowych.

7. Postrzega cyfryzację jako instrument pozwalający stawić czoła wielu wyzwaniom edukacyjnym oraz jako zasadniczy element modernizacji szkolnictwa. Cyfryzacja może wesprzeć m.in.:

- bardziej zindywidualizowane i sprzyjające włączeniu nauczanie, szczególnie w klasach o różnym poziomie umiejętności,
- nauczanie na odległość, np. w celu dotarcia do najbardziej oddalonych lub odizolowanych obszarów oraz do mniej dostępnych wspólnot,
- dokumentowanie czynionych przez uczniów postępów w nauce, ułatwianie nauczycielom dokonywania ocen oraz zmniejszanie obciążenia administracyjnego.

8. Zwraca uwagę na fakt, że jeśli chodzi o modernizację oświaty i szkolnictwa wyższego, omówienie celów nie wystarczy, zwłaszcza że właśnie trwa planowanie funduszy UE na następny okres programowania. W związku z tym należy położyć nacisk na potrzebę szczególnego wsparcia po roku 2020 projektów i działań na rzecz rozwoju programów edukacyjnych i budowy infrastruktury oświatowej oraz szkolnictwa wyższego w regionach słabiej rozwiniętych.

9. Podkreśla, że o równe szanse w dostępie do szkolnictwa wyższego, także dla uczniów pochodzących z regionów w niekorzystnej sytuacji, regionów oddalonych lub najbardziej oddalonych bądź z grup mniejszościowych, można lepiej zadbać, jeśli szkolnictwo publiczne, do którego mają dostęp ci uczniowie, będzie wydajne i skuteczne oraz będzie miało włączający charakter.

10. Wskazuje, że możliwość podróżowania i wymiany kulturalnej w UE (np. poprzez program Erasmus) może wzbogacić doświadczenia edukacyjne osób uczących się i pomóc krzewić poczucie obywatelstwa UE. W tym kontekście przypomina o konieczności zagwarantowania równości szans w obszarze mobilności, tak aby była ona dostępna na równych warunkach dla wszystkich młodych ludzi niezależnie od miejsca ich zamieszkania.

11. Uważa, że należy promować rozpowszechnianie programów szkoleń uzupełniających i innych programów nadrobienia zaległości ułatwiających przechodzenie z danego poziomu wykształcenia na wyższy – przez odpowiednie wspieranie wymiany dobrych praktyk w tej dziedzinie.

12. Sugeruje ponowne rozważenie propozycji, by finansowanie instytucji szkolnictwa wyższego bardziej ukierunkować na wyniki, dzięki czemu należycie uwzględni się szczególne wyzwania stojące przed uniwersytetami regionalnymi i lokalnymi, a zwłaszcza tymi placówkami szkolnictwa wyższego, do których uczęszcza niewielka liczba studentów z grup mniejszościowych, gdyż ich zamknięcie przyniosłoby znaczne szkody w wymiarze kulturowym, wspólnotowym i gospodarczym.

13. Zwraca uwagę na fakt, że potrzebne są nowe działania w zakresie umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego, zwłaszcza jeśli chodzi o programy wymiany i mobilności, wspólne europejskie i międzynarodowe dyplomy, a także rozszerzenie programu Erasmus na państwa objęte procesem rozszerzenia oraz na sąsiadujące kraje trzecie przy jednoczesnym respektowaniu wymogów dotyczących jakości.

14. Zauważa, że obecnie dostępne środki na rzecz umiędzynarodowienia systemów oświatowych i kształcenia zawodowego poprzedzających szkolnictwo wyższe są niewystarczające, i w związku z tym uważa, że na ten cel trzeba systematycznie udostępniać nowe środki europejskie i krajowe, a także lokalne i regionalne.

15. Zważywszy, że w ramach obecnego systemu szkolenia i szkolnictwa wyższego przygotowanie, kwalifikacje i umiejętności absolwentów okazują się często niedopasowane do potrzeb rynku pracy i nie dają szans na zatrudnienie, zaleca wprowadzenie w szkolnictwie wyższym form kształcenia ukierunkowanego na potrzeby, na przykład zapewniających studentom możliwość swobodnego wyboru przedmiotów z kilku uczelni przy udziale i konsultacji wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron, w tym lokalnych pracodawców. Po ukończeniu tych szkoleń studenci mogliby uzyskać punkty równoważne tym, które mogliby zdobyć w ciągu zwykłych studiów wyższych.

16. Popiera promowanie dualnego systemu kształcenia, który przyczynia się do powiązania oferty kształcenia i szkolenia zawodowego z obszarem lokalnym, biorąc pod uwagę konkretne potrzeby lokalnego rynku pracy, również za pomocą modeli organizacji gwarantujących współodpowiedzialność podmiotów publicznych i prywatnych za osiągnięcie wspólnych celów. Popiera ponadto rozwinięcie form nauczania opartych na pracy, takich jak przygotowanie zawodowe czy też praktyka zawodowa, gdyż stanowią one okazję do rozwoju umiejętności ukierunkowanych na rynek popytu.

17. Uważa, że istnieje autentyczna potrzeba opracowania krótkich cykli kształcenia w celu uelastyczenia systemu szkolnictwa wyższego oraz ewentualnego wprowadzenia równoważności ze szkolnictwem wyższym szkoleń wewnętrznych i kształcenia ustawicznego prowadzonego przez organizacje i izby zawodowe, w stosownych przypadkach gwarantując, że przy zachowaniu odpowiednich wymogów w zakresie jakości ukończenie takiego szkolenia może zostać uznane, przynajmniej częściowo, za równoważne jednemu lub kilku przedmiotom zaliczonym w ramach kształcenia akademickiego.

18. Podkreśla potrzebę rozwinięcia szkolenia zawodowego w ramach szkolnictwa wyższego poprzez propagowanie kursów zawodowych na uczelniach technicznych i uniwersytetach.

19. Uważa, że oprócz poszanowania autonomii uniwersytetów, zgodnie z koncepcją *universitas* należy również zapewnić publiczne udostępnianie uniwersyteckich kursów prowadzonych w salach wykładowych, a zwłaszcza kursów online.

20. Z niepokojem zauważa, że mimo iż na uczelniach europejskich prowadzone są ważne badania naukowe finansowane w ramach programu „Horyzont 2020” lub z krajowych środków publicznych, ich wyniki bardzo często nie są dostępne bezpłatnie, przynajmniej nie dla przedstawicieli wolnych zawodów, nauczycieli nie wykładających na uczelniach wyższych lub innych zainteresowanych osób, co znacznie ogranicza wpływ europejskiego systemu badań naukowych i rozwoju, utrudniając nauczycielom i osobom uczącym się, które nie posiadają wystarczających środków, dostęp do najświeższych wyników badań naukowych.

21. Zgadza się, że przygotowanie pedagogiczne, psychologiczne i metodologiczne nauczycieli, edukatorów i nauczycieli akademickich jest podstawowym warunkiem powodzenia edukacji w przyszłości. W związku z tym uważa za szczególnie ważne, by w tej tak dynamicznie rozwijającej się dziedzinie dzielić się najlepszymi praktykami, które pracownicy mogliby poznać i przyswoić w drodze mobilności w ramach programu Erasmus, oraz wspierać innowacyjne projekty, w tym wspólne inicjatywy dotyczące programów szkoleń i studiów dla pracowników odpowiedzialnych za kształcenie i szkolenie zawodowe nauczycieli i osób prowadzących szkolenia. Ponadto doksztalcenie pracowników w dziedzinie technologii, zwłaszcza w niektórych regionach, może przyczynić się do podwyższenia jakości nauczania i tym samym do zmniejszenia różnic między wynikami uzyskiwanymi w poszczególnych regionach i państwach członkowskich.

22. Wyraża zaniepokojenie z powodu możliwości, że brexit zaszkodzi prawom absolwentów, uczniów i studentów szkół wyższych kształcących się w Zjednoczonym Królestwie. Podkreśla, że ryzyko to wynika nie tylko z potencjalnych zmian w polityce oświatowej Zjednoczonego Królestwa, ale także z niepewności co do uznawania i równoważności wykształcenia, kwalifikacji i dyplomów w państwach członkowskich, która dotyczy wszystkich krajów należących do UE, zatem mogłaby uzasadniać wspólne działania na szczeblu UE.

23. Wzywa Komisję Europejską, by w kontekście wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z UE zadbała – z zachowaniem zasady wzajemności – o jak największe ograniczenie wzajemnych szkód wynikających z wyjścia Zjednoczonego Królestwa z UE, takich jak ewentualne zmniejszenie obecnej stałej i doskonałej współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego oraz ośrodkami badawczo-rozwojowymi po drugiej stronie kanału La Manche, nawet jeśli miało to spowodować obciążenie budżetowe w rozsądnym wymiarze.

24. Zwraca uwagę na fakt, że niektóre słabiej rozwinięte regiony mogą zostać wciągnięte w negatywną spiralę spadku demograficznego i edukacyjnego, ponieważ oba te procesy wzajemnie się wzmacniają, co może przyczynić się do dalszego pogorszenia ich konkurencyjności oraz postępującej degradacji systemów edukacji. W związku z tym wzywa do opracowania strategicznych rozwiązań wspierających mobilność uczniów i studentów, lecz również ułatwiających ich ewentualny powrót do regionu pochodzenia.

25. Uważa, że nadszedł najwyższy czas na znaczne inwestycje w infrastrukturę oświatową, zarówno w regionach bardziej rozwiniętych, jak i mniej rozwiniętych, czemu zawsze towarzyszyć musi dostosowanie skoordynowanych inwestycji do specyfiki danego obszaru. W tym względzie należałoby zwłaszcza przewidzieć zwiększenie wsparcia z Europejskiego Banku Inwestycyjnego i funduszy europejskich na regionalne inicjatywy na rzecz rozwoju edukacji.

26. Zwraca uwagę, że uzależnienie systemów szkolnictwa wyższego, szkoleń i kształcenia publicznego od wymogów w zakresie efektywności, bezpośredniej konkurencyjności i szybkiej, a nawet natychmiastowej zdolności do zatrudnienia, mogłoby zagrozić istnieniu dyscyplin naukowych i zawodów, które dają absolwentom niewielkie możliwości, a jednak których zniknięcie spowodowałoby ogromne szkody w perspektywie średnio- i długookresowej dla europejskiej kultury, sztuki, nauki na wysokim poziomie lub lokalnej wiedzy.

27. Podkreśla, że w odniesieniu do placówek oświatowych, ośrodków szkoleniowych i, w stosownych przypadkach, instytucji szkolnictwa wyższego wykładających w językach mniejszości narodowych lub etnicznych należy dołożyć wszelkich starań, by uniknąć ograniczenia dostępu do edukacji uczniów pochodzących z mniejszości oraz by opracować systemy, które dawałyby absolwentom pochodzącym z mniejszości lub będącym wewnątrzunijnymi migrantami takie same szanse na dostęp do ustawicznego szkolenia zawodowego i zatrudnienia jak ma to miejsce w przypadku innych absolwentów.

28. Przyznaje, że w wielu państwach członkowskich religijne placówki oświatowe i szkoły, jak również ośrodki szkolenia i instytucje szkolnictwa wyższego prowadzone przez kościoły i organizacje religijne wnoszą zasadniczy wkład w oświatę i szkolnictwo wyższe w Europie, zatem nie można ich dyskryminować, podobnie jak żadnej innej instytucji edukacyjnej, o ile realizowany jest w nich państwowy program nauczania. Jednocześnie podkreśla, że świecka edukacja i poszanowanie różnych wyznań i przekonań to wartości fundamentalne integracji europejskiej.

29. Uważa, że jednym z podstawowych wyzwań dotyczących zarządzania kryzysem migracyjnym i sytuacją uchodźców, osób ubiegających się o azyl i osób w równoważnym położeniu jest określanie ich umiejętności, kompetencji i kwalifikacji oraz, w stosownych przypadkach, ustalanie równoważności, bez czego nie może być mowy o prawdziwej integracji w obrębie systemu edukacji lub na rynku pracy. W związku z tym powtarza swoje wezwanie o wsparcie państw członkowskich w ich działaniach na rzecz ustalania umiejętności, nauki języka, podnoszenia kwalifikacji i innych środków umożliwiających integrację w pracy i w społeczeństwie. Istnieje ponadto potrzeba niezwłocznego weryfikowania wykształcenia zdobytego w kraju pochodzenia lub egzaminów zdanych w kraju pochodzenia⁽¹⁾. Uważa, że należy przeprowadzić konsultacje z zainteresowanymi władzami regionalnymi i lokalnymi w celu osiągnięcia wspólnego i skutecznego zarządzania tą sytuacją z poszanowaniem celów w zakresie integracji, równych szans i praw człowieka.

30. Wzywa do zbadania sposobów umocnienia pozycji sportu i edukacji zdrowotnej w systemie oświaty, ze zwróceniem szczególnej uwagi na kształcenie podstawowe, a zwłaszcza na wspieranie programów pozaszkolnych. Podejście do edukacji zdrowotnej powinno być całościowe i obejmować dobrostan fizyczny i psychiczny, by zapobiec przypadkom nękania i przemocy w szkole.

⁽¹⁾ Opinia Komitetu Regionów w sprawie nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności (COR-2016-04094).

31. Podkreśla, że kształcenie i szkolenie powinny promować tolerancję i wartości, na których zbudowana jest Europa, czyli szacunek dla godności człowieka, wolność, demokrację, równość, praworządność oraz szacunek dla praw człowieka, w tym dla praw osób należących do mniejszości, tak by zapobiegać radykalizacji postaw, wykluczeniu, ksenofobii i ryzyku rozprzestrzeniania się ekstremizmu w jego różnych formach.

32. Podkreśla, że w ramach wspólnych wysiłków na rzecz skutecznego zniwelowania przepaści między poszczególnymi regionami konieczne jest udzielenie odpowiedniej pomocy niektórym mniej rozwiniętym regionom, co pomogłoby im zmodernizować oświatę i szkolnictwo wyższe przy jednoczesnym rozwijaniu kształcenia i szkolenia zawodowego. Należy bowiem zauważyć w tym względzie, że oferty pracy w niektórych z tych regionów adresowane są w dużej mierze do absolwentów szkół i szkoleń zawodowych, zatem jeśli rozwój tego rodzaju szkół nadal nie będzie stanowić priorytetu, mogłoby się to przyczynić do dalszego pogorszenia sytuacji gospodarczej i społecznej w regionie.

33. Podziela opinię Komisji, że wykorzystanie instrumentów wielopoziomowego sprawowania rządów w dziedzinie kształcenia, szkolenia i szkolnictwa wyższego oraz, w uzasadnionych przypadkach, decentralizacja, mogłyby stanowić odpowiednie podejście do ułatwiania współpracy i partnerstw między niektórymi regionami – zwłaszcza regionami przygranicznymi lub o podobnych cechach – w celu odpowiedniego zaplanowania i skutecznej realizacji procesu modernizacji kształcenia i szkolnictwa wyższego.

34. Wzywa Komisję Europejską, by uznała Europejski Komitet Regionów za partnera w procesie opracowywania polityki dotyczącej rozwoju i modernizacji w zakresie kształcenia i szkolnictwa wyższego, a w trakcie procesu konsultacyjnego w jak największym stopniu korzystała z fachowej wiedzy władz lokalnych i regionalnych jako, po pierwsze, zainteresowanych stron oraz, po drugie, jako organów wspierających system edukacji lub, w stosownych przypadkach, organizujących ten system władz oświatowych.

Bruksela, dnia 30 listopada 2017 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
